

Okul Zorbal???na ?li?kin Ö?retmen Tutumlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Zorbal???na ?li?kin Ö?retmen Tutumlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27860>

Özet

Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği, Binnur Yeşilyaprak ve İzzet Dursun-Balanuye tarafından 2012 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, öğretmenlerin okul ortamında karşılaştıkları zorbalık olaylarına yönelik sergiledikleri çeşitli tutumları ve inançları psikometrik olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 alt boyuttan ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Öğretmenlerin zorbalık davranışlarına ele alması biçimlerini, pedagojik yaklaşımlarını ve disiplin anlayışlarını yansıtan bu boyutlar, önleyici ve müdahale edici programların geliştirilmesi açısından önemli veriler sunmaktadır.

Ölçek, öğretmenlerin zorbalığa karşı gösterdiği tepkileri dört temel faktör altında gruplandırmaktadır: Önemsemez Tutum, İnsancıl Tutum, Disiplinci Tutum ve Acımasız Tutum. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin dört boyutlu yapısının kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini ve yeterli iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Okul Zorbalığı, Öğretmen Tutumları, Psikolojik Danışma, Rehberlik, Likert Ölçeği, Geliştirme, Psikometri.

Yazarlar

Binnur Yeşilyaprak, İzzet Dursun-Balanuye

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğretmenlerin okul ortamındaki zorbalık olaylarına ilişkin sahip oldukları bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimleri, yani tutumları, geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu tutumların belirlenmesi, okul yönetimlerinin zorbalıkla mücadele stratejilerini geliştirirken öğretmenlerin mevcut bakış açılarına dikkate alması sağlar.

Ölçek, öğretmenlerin zorbalık olaylarına karşı gösterdiği tepkilerin doğasını (örneğin, sorunu küçümseme, insancıl yaklaşımla empati kurma, katı disiplin uygulama veya cezalandırıcı olma) sistematik bir şekilde ayrıştırmayı hedeflemektedir. Bu sayede, öğretmen eğitim programlarının içeriği, belirlenen tutum eksikliklerine göre şekillendirilebilir.

Yapı

Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği, öğretmenlerin zorbalığa verdikleri tepkilerin karmaşık yapısını temsil eden dört farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar,

öğretmenlerin zorbalık sorununu nasıl algıladıkları ve buna nasıl müdahale ettiklerini yansıtmaktadır. Ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır.

Önemsemez Tutum (10 Madde): Zorbalık davranışın hafifletme, görmezden gelme veya normalleştirme eğilimini ifade eder. Öğretmenin, zorbalık olaylarının ciddi sonuçlarına küçümsediği durumlara işaret eder.

İnsancıl Tutum (7 Madde): Hem zorbalık yapan öğrenciye hem de zorbalığa uğrayan öğrenciye karşı empati ve anlayış gösterme eğilimini yansıtır. Bu tutum, sorunun kökenine inerek rehberlik yaklaşımını benimser.

Disiplinci Tutum (4 Madde): Zorbalığın temel nedenini okulda disiplin eksikliğine veya kuralların gevşek uygulanmasına bağlama eğilimini ifade eder. Çözüm olarak katı kurallar ve cezai yaptırımlar önerir.

Acımasız Tutum (4 Madde): Zorbalık yapan öğrencinin sert, hatta fiziksel cezayı hak ettiğine dair inancı temsil eder. Bu, en sert ve cezalandırıcı yaklaşımdır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda, ölçeğin öngörülen dört boyutlu modelinin uyum indeksleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Bu durum, maddelerin teorik olarak belirlenen alt boyutlara bağarılı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Yapılan analizlerde, ölçekteki maddelerin faktör yükleri (yani, her bir maddenin ait olduğu faktörü ne kadar iyi temsil ettiği) .33 ile .81 arasında değişmektedir. Bu yük değerleri, maddelerin ilgili faktörlerle yeterli düzeyde ilişkili kurduğunu ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı (homojenliğini) değerlendirmek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayıları .55 ile .72 arasında değişmektedir. Bu aralık, bazı alt boyutların (özellikle daha az madde içerenlerin) kabul edilebilir alt sınıra yakın bir tutarlılığa sahip olduğunu göstermekle birlikte, genel olarak güvenilirliğin varlığını işaret eder.

Ölçeğin toplam puanının iç tutarlılık katsayısı ise .78 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları .29 ile .66 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu korelasyonlar, her bir maddenin ölçülen toplam yapıyla tutarlı bir ilişki içinde

olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme aşamasında, yapısal modelin doğrulanması için faktör analizi (Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Analiz, ölçeğin teorik temellere dayanan 4 faktörlü yapısını, toplanan verilerle uyumunu test etmiştir. Uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde çıkması, dört boyutlu modelin istatistiksel olarak geçerli olduğunu desteklemektedir.

Bu dört faktörlü yapı (Önemsemez, İnsancıl, Disiplinci, Açmasız Tutum), öğretmenlerin zorbalıkla ilgili tutumlarının tek bir boyutta değil, farklı ve bağımsız eğilimler şeklinde ortaya çıktığını göstermiştir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin bu ayrılan boyutları güçlü bir şekilde temsil ettiğini pekiştirmektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: Öz Bildirim Likert Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan Öğretmenler)

Popülasyon Detayları: Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan eğitimciler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= Tamamen Katılıyorum - 5= Hiç Katılmıyorum).

Anahtar Kelimeler

Eğitim Psikolojisi, Okul Rehberliği, Öğretmen Eğitimi, Zorba Davranışlar, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Binnur Yeşilyaprak

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: binnur.yesilyaprak@education.ankara.edu.tr

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir. (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi)

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2012

Özinler ve Ücret: Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Binnur Yeşilyaprak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek, akademik bir makale kapsamında yayınlanmıştır.

Referanslar

Yeşilyaprak, B. ve Dursun-Balanıye, I. (2012). Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 38-48.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: okul-zorbaligina-iliskin-ogretmen-tutumlari-olcegi-toad.pdf

Makalenin yazarın kişisel sayfasındaki bağlantısı: binnuriesilyaprak.com

Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek, 4 alt boyut ve 25 maddeden oluşmaktadır:

Önemsemez Tutum (10 m): Zorbanın davranışını birkaç defa ile sınırlı kalıyorsa görmezden gelirim.

İnsancıl Tutum (7 m): Zorbalıya uyarayan öğrenci için olduğu kadar zorba için de endişelenirim.

Disiplinci Tutum (4 m): Zorbalık, okulda esnek disiplin anlayışının uygulanmasından kaynaklanır.

Acımasız Tutum (4 m): Zorba, fiziksel cezayı hak eder.